

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Оляднічук Н. В., Концеба С. М., Підлубна О. Д.

DOI 10.37203/kibit.2019.42.10

УДК:658.27

JEL: M41

OLADNICHUK N. V.
0000-0002-7900-2740
n.olyadnichuk@ukr.net

KONZEBA S. M.
kontseba@meta.ua

PODLUBNA O. D.
dani.1611@meta.ua

Umanskyi Natsionalnyi universytet sadivnytstva,
Uman

ОЛЯДНІЧУК Н. В.
0000-0002-7900-2740
n.olyadnichuk@ukr.net

КОНЦЕБА С. М.
kontseba@meta.ua

ПІДЛУБНА О. Д.
dani.1611@meta.ua

Уманський Національний університет
садівництва, м. Умань

Анотація. У бухгалтерському обліку суб'єкта підприємницької діяльності зобов'язання виникають не в момент укладення договору, а після здійснення однією зі сторін передбачених в ньому дій, внаслідок яких виникає дебіторська заборгованість між контрагентами. Дебіторська заборгованість спричиняє вилучення коштів з грошового обороту підприємства, що негативно позначається на його фінансовому стані. Несвоєчасні розрахунки створюють взаємну заборгованість між виробниками продукції та її споживачами, що призводять до заборгованості за внутрішніми та зовнішніми розрахунками.

Стрімкі темпи інфляційних процесів у сучасному економічному просторі, іммобілізація значної частини коштів підприємства у дебіторській заборгованості значно сповільнюють фінансовий цикл підприємства, що негативно впливає на результати господарської діяльності суб'єктів господарювання. Забезпечення належного аналізу розрахункових операцій та строків погашення заборгованості дебіторів зумовлені суттєвими змінами в економіці держави, її ринковим спрямуванням і необхідністю незалежного об'єктивного контролю господарської діяльності підприємств.

Управління дебіторською заборгованістю передбачає контроль за оборотністю коштів у розрахунках. Тому контролювати дебіторську заборгованість доцільно, попередньо здійснивши аналіз стану дебіторської заборгованості за термінами її утворення. Аналіз стану дебіторської заборгованості є одним із головних завдань аналізу господарської діяльності підприємства в цілому, що забезпечує виявлення негативних для його фінансового стану тенденцій.

Комплексний підхід до вирішення проблем обліку дебіторської заборгованості забезпечить належне формування вихідної інформації, необхідної для прийняття вищезазначених управлінських рішень, сприятиме раціональній організації обліку й аналізу на усіх його ділянках, а також дасть можливість оперативно і в повному обсязі отримувати необхідну обліково-економічну інформацію щодо формування дебіторської заборгованості та її своєчасного погашення.

Ключові слова: дебітори, дебіторська заборгованість, безнадійна дебіторська заборгованість, сумнівний борг, резерв сумнівних боргів.

Для цитування: Оляднічук Н. В., Концеба С. М., Підлубна О. Д. Облік дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2019. № 3 (42). С. 64-68 DOI 10.37203/kibit.2019.42.10

RECEIVABLES ACCOUNTING: THE PROBLEMS AND THE WAYS TO SOLVE THEM

Abstract. The role of modern educational technologies in formation of students' business qualities is explained in tAbstract. In the accounting of a business entity, liabilities do not arise at the time of the conclusion of the contract, but after one of the parties envisaged in it the actions that result in receivables between contractors. Accounts receivable results in the withdrawal of funds from an enterprise's cash flow, which adversely affects its financial position. Delayed payments create mutual debt between the producers of the product and its consumers, which lead to arrears of internal and external payments.

The rapid pace of inflation in the current economic space, the immobilization of a large part of the enterprise's receivables significantly slows down the financial cycle of the enterprise, which adversely affects the performance of economic entities. Ensuring proper analysis of settlement transactions and maturity of debtors due to significant changes in the economy

of the state, its market direction and the need for independent objective control of economic activity of enterprises.

Accounts receivable management provides for control over the turnover of funds in payments. Therefore, it is advisable to control accounts receivable by preliminary analyzing the state of accounts receivable by terms of its formation. Analysis of accounts receivable is one of the main tasks of the analysis of the economic activity of the enterprise as a whole, which provides identification of negative trends for its financial condition.

A comprehensive approach to solving the problems of accounts receivable will ensure the proper formation of background information necessary for prudent management decisions, will facilitate the rational organization of accounting and analysis in all its areas, as well as will be able to promptly and fully obtain the necessary accounting and economic information on the form of accounting and economic information debt and its timely repayment.

Keywords: debtors, accounts receivable, bad debt, doubtful debt, doubtful debt reserve.

Cite as: Oladnichuk N. V., Konzeba S. M., Podlubna O. D. Receivables Accounting: The Problems and The Ways to Solve Them. Herald of Kiev Institute of Business and Technology. 3 (42). 64-68 DOI 10.37203/kibit.2019.42.10:

Постановка проблеми. Зміцнення фінансового стану підприємства – є основним завданням суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки контроль за фактичним станом розрахункових операцій, динамікою дебіторської заборгованості, виявлення фактів заборгованості суб'єктами господарських зв'язків. Надзвичайно важливого значення набувають питання законності обмінних операцій, їх доцільності, документальної обґрунтованості, правильності відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [9].

Характеристика дебіторської заборгованості та її трансформація розроблено авторами на основі [9]:

Звичайна – заборгованість щодо якої існує впевненість у її погашенні; перехід у сумнівну супроводжується нарахуванням резерву сумнівних боргів.

Сумнівна – заборгованість щодо якої існує невпевненість у її погашенні; перехід у безнадійну пов'язаний із списанням заборгованості із балансу, оскільки вона перестає відповідати визначенню балансу.

Безнадійна – заборгованість, щодо якої існує впевненість у її непогашенні боржником, або строк позовної давності якої закінчився.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні питання щодо виникнення дебіторської заборгованості та відображення її в бухгалтерському обліку знаходяться завжди в центрі уваги науковців. Зважаючи на цінний науковий внесок, питання практичного характеру щодо умов формування дебіторської заборгованості та методів її погашення потребують подальшого дослідження та вирішення.

Синтезуючи результати наукових досліджень, можна зробити висновок про те, що головною проблемою дебіторської заборгованості

є невчасне (неповне) її погашення, що спричиняє ряд незручностей у виробничо-господарській діяльності суб'єктів підприємництва.

На думку Гангал Л.С. [3], основною причиною виникнення проблеми неплатежів є те, що суб'єкти господарювання, насамперед, вирішують питання пов'язані із забезпеченням власної діяльності і лише згодом виконують фінансові зобов'язання перед своїми партнерами. Договірні зобов'язання між контрагентами не забезпечуються ніякою майновою відповідальністю, тому вони можуть ухилятися від виконання домовленостей. Вирішення даної проблеми залежить від удосконалення обліку взаєморозрахунків в цілому, вбачає автор. Варто дещо заперечити, оскільки в договірних умовах продавець активів може передбачити виникнення такої ситуації і додати до умов договору пункт, що безумовно зобов'язує покупця (замовника) матеріальних цінностей погасити дебіторську заборгованість.

Основними проблемними питаннями нормативно-правового характеру є:

- недостатнє теоретичне підґрунтя, щодо оцінки заборгованості;
- недосконала методика відображення облікової інформації в системі бухгалтерських рахунків;
- структура дебіторської заборгованості не відображає її деталізації;
- формування досконалої політики управління дебіторською заборгованістю.

Правильне і своєчасне списання дебіторської заборгованості відіграє важливу роль при формуванні фінансових результатів діяльності підприємства. Зокрема, необхідно удосконалити методичний підхід до обліку та аналізу дебіторської заборгованості, тому що саме це є основним інструментом покращення фінансового стану підприємства. Для цього необхідно підготувати та здійснити комплекс заходів, які вважає Береза С.Л. [2] досить дієвими: застосовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів на підставі класифікації дебіторської заборгованості за термінами її непогашення, надання знижок при достроковому погашенні заборгованості дебіторами, поглибити моніторинг надійності дебіторів.

З метою забезпечення належного контролю та аналізу дебіторської заборгованості, Соловей Н.В. і Маліношевська К.І. [10] вважають, що застосування автоматизованих систем на даній ділянці бухгалтерського обліку сприятиме своєчасному погашенню заборгованості покупцями шляхом здійснення звірок взаємних вимог та зобов'язань. Забезпечення належного управління дебіторською заборгованістю передбачає організацію дієвої системи внутрішньогосподарського контролю, який базується на своєчасності формування обліково-економічної інформації про динаміку утворення та погашення дебіторської заборгованості. Метою внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами є встановлення повноти, достовірності та своєчасності відображення даних в первинних документах підприємства, облікових регістрах і звітності. Сприятливою є ситуація, коли період обороту дебіторської заборгованості підприємства менший, ніж період обороту кредиторської, оскільки за таких умов підприємство може погасити свої зобов'язання за рахунок коштів, що надходять від дебіторів.

Досить проблемним питанням щодо обліку дебіторської заборгованості є її оцінка. Проблема оцінки дебіторської заборгованості здебільшого виникає на дату складання балансу. Оцінка дебіторської заборгованості у фінансових звітах залежить від ступеня визначеності її погашення. Основна проблема, що виникає при вилученні безнадійної дебіторської заборгованості, пов'язана з визначенням моменту часу, коли потрібно здійснювати її списання на відповідні витрати.

Формулювання мети статті. Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних та практичних аспектів щодо проблемних питань виникнення дебіторської заборгованості і методів її погашення, пошук шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи високі темпи інфляції, що характеризують сучасну економіку України, іммобілізація значної частини коштів підприємства у дебіторській заборгованості не тільки сповільнює фінансовий цикл підприємства, але і є вкрай не вигідною для суб'єктів господарювання. Отже, зважаючи на сучасні тенденції економічного розвитку України та стан дебіторської заборгованості, впровадження внутрішнього контролю є необхідною передумовою успішного функціонування підприємств.

Надзвичайно висока відповідальність покладена на головного бухгалтера стосовно обліку розрахункових операцій, а головне вчасного їх погашення. Тому доцільним є використання внутрішнього аналізу розрахункових операцій у горизонтальному і вертикальному ракурсі, з метою виявлення порушень умов договору щодо погашення заборгованості дебіторами. Необхідність здійснення аналізу розрахункових операцій та строків погашення заборгованості

дебіторів зумовлені суттєвими змінами в економіці держави, її ринковим спрямуванням і необхідністю незалежного об'єктивного контролю господарської діяльності підприємств усіх форм власності та професійного підтвердження достовірності звітності, яка надається користувачам та зацікавленим сторонам.

Аналіз дебіторської заборгованості передбачає послідовність та системний підхід щодо рівня загальної суми дебіторської заборгованості та її динаміки; вивчення складу дебіторської заборгованості за її видами та динамічними змінами, за термінами її погашення; аналізу складу простроченої заборгованості та причин її виникнення.

Рівень дебіторської заборгованості визначається системою чинників: видом продукції; місткістю та рівнем насичення ринку; загальноприйнятою системою розрахунків тощо. Управління дебіторською заборгованістю передбачає, перш за все, контроль за оборотністю коштів у розрахунках. Тому контролювати дебіторську заборгованість доцільно, попередньо здійснивши аналіз стану дебіторської заборгованості за термінами її утворення.

Серед усіх видів дебіторської заборгованості найбільший обсяг припадає на заборгованість покупців за відвантаженою продукцією. Всі складові дебіторської заборгованості мають різну ліквідність. Тому при визначенні фінансових результатів необхідно детально проаналізувати рівень, види дебіторської заборгованості та конкретних боржників і якою є ймовірність погашення дебіторської заборгованості.

Аналіз дебіторської заборгованості передбачає перш за все контроль за оборотністю засобів у розрахунках. Аналіз дебіторської заборгованості проводиться у кілька етапів: на першому етапі аналізу оцінюється рівень дебіторської заборгованості підприємства і його динаміка у попередньому періоді; на другому – визначаються середній період інкасації дебіторської заборгованості і кількість її оборотів у досліджуваному періоді (зазвичай за рік). Кількість оборотів дебіторської заборгованості (коефіцієнт оборотності) характеризує швидкість обертання інвестованих у неї коштів протягом певного періоду; на третьому етапі аналізу вивчається склад дебіторської заборгованості за окремими її видами (визначається частка кожного виду дебіторської заборгованості у загальному її обсязі та досліджується динаміка зміни розміру кожного її виду); четвертий етап передбачає оцінку складу дебіторської заборгованості за передбаченими строками її інкасації.

Для оцінки стану дебіторської заборгованості важливо оцінити ймовірність виникнення та розмір безнадійних боргів. На основі ранжування дебіторської заборгованості за термінами її виникнення та статистичних розрахунків ймовірності безнадійних боргів для кожної вікової

групи визначається сума безнадійних боргів. Дебіторській заборгованості кожної вікової групи відповідає певний відсоток безнадійних боргів. Із зростанням строків виникнення дебіторської заборгованості цей відсоток зростає. Визначення ймовірності безнадійних боргів та розрахунок на цій основі реальної величини дебіторської заборгованості дасть можливість проаналізувати перспективи інкасації дебіторської заборгованості у майбутніх періодах, а отже, керівництво зможе оцінити необхідний розмір резерву по безнадійних боргах, який підприємству доцільно буде сформувати на наступні періоди. У випадку виникнення простроченої дебіторської заборгованості детально аналізується середній термін простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості.

Глибокий та динамічний аналіз стану дебіторської заборгованості є одним із головних завдань аналізу господарської діяльності підприємства в цілому, що забезпечує виявлення негативних для його фінансового стану тенденцій. На цій основі здійснюється пошук резервів підвищення ефективності діяльності, обґрунтування прийняття управлінських рішень, моніторинг різних аспектів діяльності підприємства, доцільність нововведень. Отже, результати фінансового аналізу є тим підґрунтям, на основі якого формується фінансова політика підприємства, розробляється сукупність заходів, відбираються відповідні фінансові механізми, необхідні для реалізації поставленої мети.

Утворення дебіторської заборгованості – це об'єктивний процес, зумовлений існуванням ризиків при проведенні взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарської операції. На розмір та структуру дебіторської заборгованості мають вплив зовнішні і внутрішні чинники: зовнішні практично не залежать від діяльності підприємства і обмежити їх вплив досить складно, внутрішні – залежать від того, наскільки організовано управління дебіторською заборгованістю в межах діяльності підприємства. Врахування усіх чинників та правильне прийняття управлінських рішень при здійсненні відносин з контрагентами допоможе уникнути ризиків непогашення дебіторської заборгованості.

Одним із основних і досить поширених недоліків організації обліку розрахунків з дебіторами та управління дебіторською заборгованістю ряду суб'єктів підприємництва є те, що у підприємстві не формується резерв сумнівних боргів, тоді як П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачено, що дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю, яка розраховується як різниця первісної вартості дебіторської заборгованості та суми резерву сумнівних боргів. Враховуючи вимоги П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість», вважа-

ємо за необхідне створення резерву сумнівних боргів, застосовуючи метод платоспроможності окремих дебіторів, що сприятиме вчасному виявленню простроченої заборгованості та вжиття необхідних заходів щодо її погашення.

Бухгалтерський облік факту здійснення господарської операції має бути обов'язково відображений у документах первинного обліку та регістрах аналітичного і синтетичного обліку. Наявність великої кількості Реєстрів документів з реалізації готової продукції, товарів, робіт та послуг, виробничих запасів доцільно об'єднати в один з відведень розділу, де вказувався б вид реалізованих активів та кореспондуючий рахунок, а також вказувалася б форма розрахунків (за готівку, грошовими коштами, бартером тощо). Це дасть змогу значно скоротити затрати праці при заповненні Реєстру та скоротить кількість документального потоку.

Одним із вагомих етапів удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві, зокрема розрахунків з дебіторами, є його автоматизація. Використання в обліку інформаційних систем і технологій дозволяє без зайвих зусиль вчасно здійснити взаємну звірку розрахунків з контрагентами та виявити проблемні ситуації розрахункових операцій. Переважна більшість підприємств здебільшого використовує програмне забезпечення з бухгалтерського обліку стандартних параметрів. Кожен суб'єкт підприємництва має окремі й особливі умови господарювання, тому важливим є врахування специфіки роботи підприємства, його особливостей та змісту облікової політики.

Автоматизація обліку дебіторської заборгованості забезпечує постійний і систематизований контроль за станом розрахункових відносин, умовами виконання договірних зобов'язань; підвищує оперативність та якість обробки обліково-економічної інформації; сприяє своєчасному та неупередженому формуванню звітності для прийняття управлінських рішень. Застосування автоматизації обліку зумовлене масовими інформаційними потоками, що потребують постійного узагальнення та оперативного опрацювання. Даний процес дозволяє охопити всі ділянки обліку: з моменту виникнення і до моменту виконання всіх договірних умов у процесі здійснення розрахунків.

Враховуючи вимоги та часу та умови теперішніх розрахункових взаємовідносин доцільно виокремити: автоматизоване оброблення облікових даних в реальному часі безпосередньо на робочих місцях бухгалтерів; взаємодію бухгалтера з інформаційною системою в діалоговому режимі; забезпечити організацію первинних документів та регістрів аналітичного й синтетичного обліку на електронних носіях і забезпечити видачу результативної інформації на паперових носіях в режимі запиту.

Автоматизований облік дебіторської заборгованості як послідовний процес отримання, узагальнення, обробки та зберігання облікової інформації доцільно здійснити за наведеним алгоритмом:

1. збір облікових даних щодо дебіторської заборгованості
2. створення інформаційної бази
3. обробка інформації
4. формування результатів облікової інформації
5. зберігання інформаційних масивів

Отже, чітке розмежування етапів здійснення розрахункових операцій з дебіторами дозволяє налаштувати автоматизовану систему в потрібному режимі роботи і забезпечити формування оперативної вихідної інформації, необхідної для прийняття правильних управлінських рішень.

Висновки. З метою оптимізації процесу обліку дебіторської заборгованості та забезпечення своєчасності її погашення суб'єктами підприємництва необхідно здійснити ряд змін як на законодавчому рівні, так і на рівні облікової політики окремого підприємства. Саме комплексний підхід до вирішення проблем обліку дебіторської заборгованості забезпечить належне формування первинної документації, сприятиме раціональній організації обліку й аналізу на усіх його ділянках, дозволить суттєво скоротити затрати праці на створення й обробку первинних документів, а також дасть можливість оперативно і в повному обсязі отримувати необхідну обліково-економічну інформацію щодо формування дебіторської заборгованості та її своєчасного погашення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева Г.І. Роль аналізу поточної дебіторської заборгованості при оцінці обґрунтованості управлінських рішень. 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/52572>
2. Береза С.Л. Облік і контроль грошових активів та дебіторської заборгованості: теорія і практика: автореф. дис. ... канд. економ. наук : спец. 08.06.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mydisser.com/en/catalog/view/10277.html>.
3. Гангал Л.С. Основні проблеми та шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rus-nauka.com/18_EN_2009/Economics/48184.doc.htm.
4. Гуцаленко Л.В., Слободянюк І.С. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки No1 (56) Том 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdf/675.pdf>.
5. Єригіна І.О. Проблема управління дебіторською заборгованістю підприємства та шляхи її вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63411.doc.htm.
6. Книшек О.О., Кіка А.С. Рейтингова оцінка дебіторів у системі управління дебіторською заборгованістю // Облік і фінанси: міжн. наук.-практ. журн. 2018 № 4 (82). 2018.
7. Кудрицька Ж.В. Методологічні підходи до вирішення проблем організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків із дебіторами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/PORtal/soc_gum/pppei/2011_31/index.html.

8. Москалюк Г.О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1754>.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 8.10.99р. № 237. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4018>.

10. Соловей Н.В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості / Н.В. Соловей, К.І. Маліношевська. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/514>.

11. Фаренюк О.П., Таранюк К.М., Бровко О.Т. Особливості поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/farenyuk-op-taranyuk-km-brovko-ot-osoblivosti-potochnoyi-debitorskoyi-zaborgovanosti-za-produktsiyu-tovari-roboti-i-poslugi/>.

12. Чауш Б.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/chaush-bm-oblik-ta-analiz-debitorskoyi-zaborgovanosti-v-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom>.

REFERENCES

1. Andrieva G. I. (2014) Role analysis of current receivables when assessing the validity of administrative decisions <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/52572>
2. Bereza S.L.(2004) Oblik i kontrol groshovih aktiviv ta debitorskoyi zaborgovanosti: teoriya i praktika: avtoref. dis. ... kand. ekonom. nauk : spec. 08.06.04 Available at: <https://mydisser.com/en/catalog/view/10277.html>.
3. Gangal L.S. (2009) Osnovni problemi ta shlyahi vdoskonalennya obliku debitorskoyi zaborgovanosti. Available at:https://rus-nauka.com/18_EN_2009/Economics/48184.doc.htm.
4. Gucalenko L.V., Slobodyanyuk I.S. (2012) Control of account receivable is in management enterprise. Zbirnyk naukovykh prats VNAU Seriya: Ekonomichni nauky No1 (56) Tom 3
5. Ieryhina I.O. Problema upravlinnia debitorskoju zaborhovanistiu pidpriemstva ta shliakhy yii vyrishennia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63411.doc.htm.
6. Knyshek O.O., Kika A.S. Reitynhova otsinka debitoriv u systemi upravlinnia debitorskoju zaborhovanistiu // Oblik i finansy: mizhn. nauk.-prakt. zhurn. 2018 № 4 (82). 2018.
7. Kudrytska Zh.V. Metodolohichni pidkhody do vyrishennia problem orhanizatsii obliku ta vnutrishnoho kontroliu rozrakhunkiv iz debitoramy. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/PORtal/soc_gum/pppei/2011_31/index.html.
8. Moskaliuk H.O. Oblik ta kontrol debitorskoi zaborhovanosti: isnuuchi problemy ta shliakhy yikh vyrishennia. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dspace.oneu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1754>.
9. Polozhennya (standart) buhgalterskogo obliku 10 «Debitorska zaborgovanist» : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 8.10.99r. № 237. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4018>.
10. Solovej N.V., Malinoshevska K.I. Problemi obliku debitorskoyi zaborgovanosti. Available at: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/514>.
11. Farenyuk O.P., Taraniuk K.M., Brovko O.T. Osoblyvosti potочної debitorskoї zaborhovanosti za produktsiiu, tovary, roboty i posluhy. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://intkonf.org/farenyuk-op-taranyuk-km-brovko-ot-osoblivosti-potochnoyi-debitorskoyi-zaborgovanosti-za-produktsiyu-tovari-roboti-i-poslugi/>.
12. Chaush B.M. Oblik ta analiz debitorskoi zaborhovanosti v systemi upravlinnia pidpriemstvom. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://intkonf.org/chaush-bm-oblik-ta-analiz-debitorskoyi-zaborgovanosti-v-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom>.